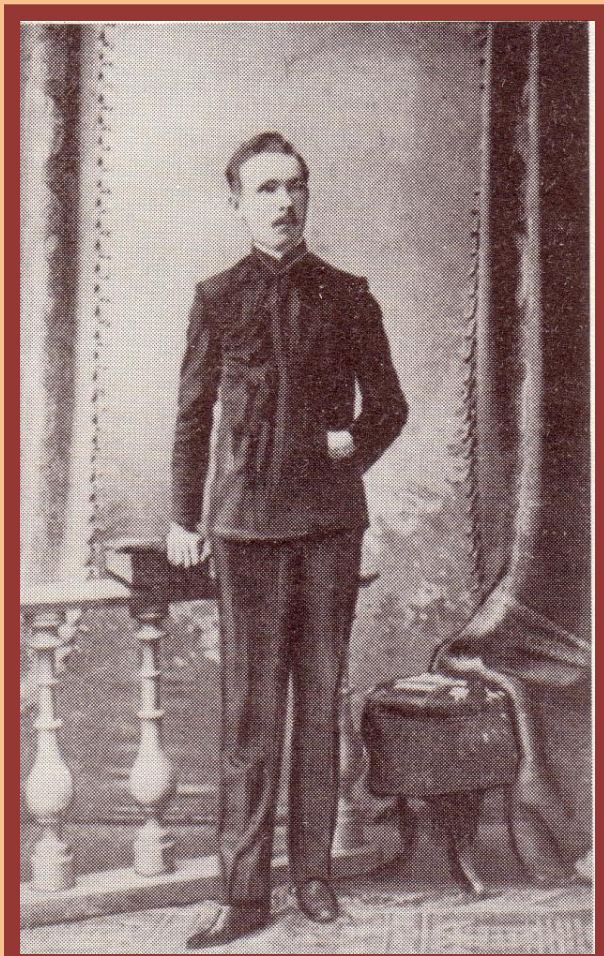

«Волжский муниципал район администрацийын рүдө лудмывер
системын» муниципал бюджет төнежше

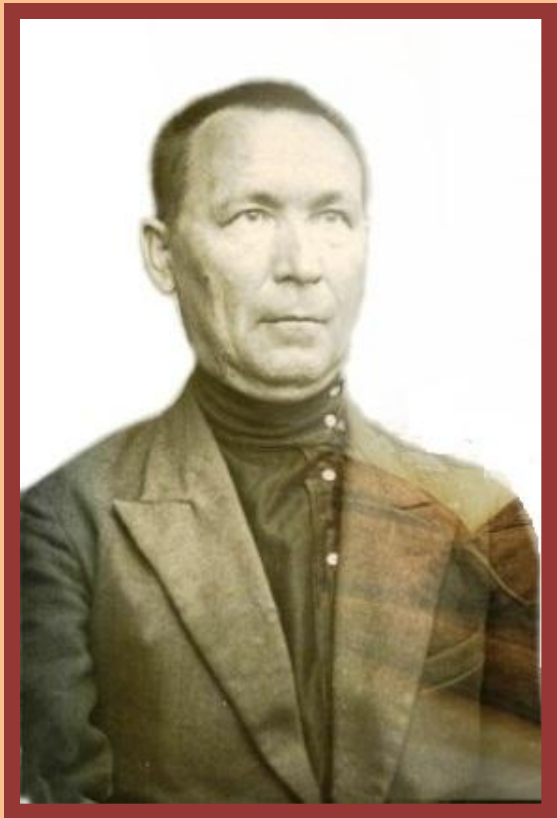
Сергей Григорьевич Чавайн
(1888-1937)

И. А. Семенова ямдылен

**Сергей Григорьевич
Чавайн
(Григорьев)**

**писатель,
поэт,
драматург,
марий литературы
пионерже.**

Сергей Григорьевич Чавайн
(Григорьев)

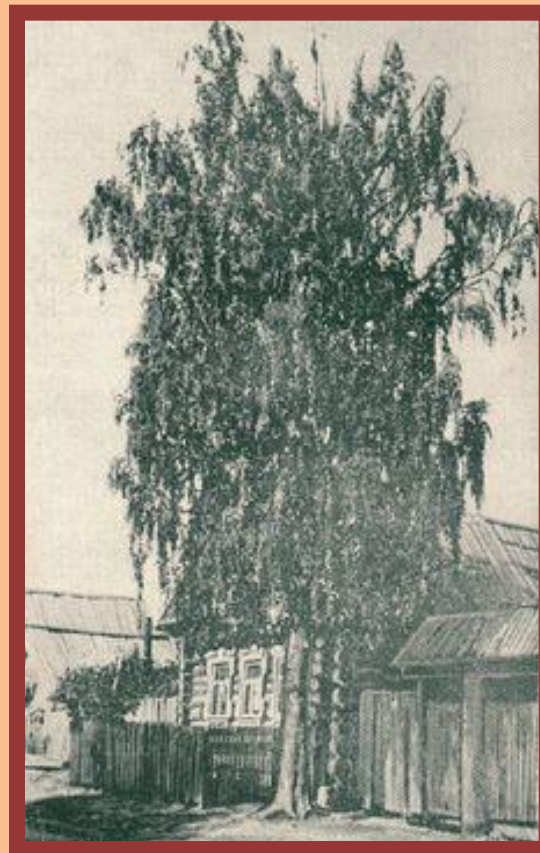
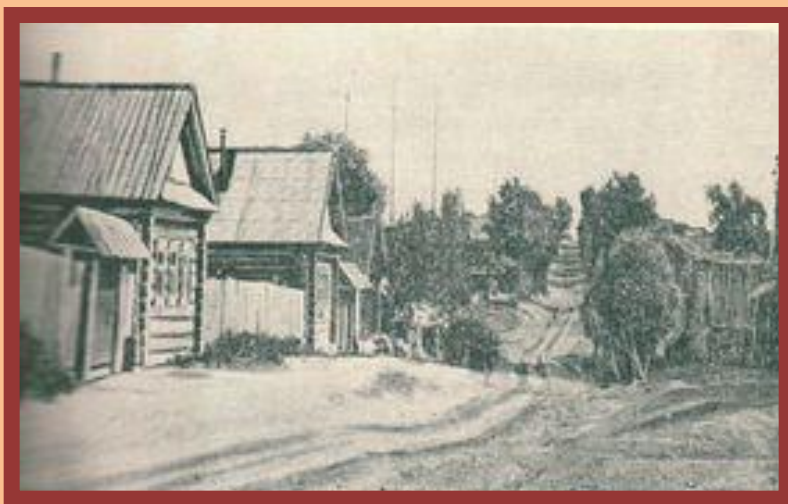
марий сылнымутлан негызым
пыштыше, икымше марий
почеламутым возышо, «Элнет»
романын авторжо, марий
калыкын ик эн йӧратыме да
пагалыме писательже.

Сергей Григорьевич Чавайн (Григорьев)

Тудо шочмо йылме дене
сылнымутан
произведенийым эн первый
возаш тўналын, марий
литературлан чапле негызым
ыштен. Садлан илымыж
годымак тудым марий
сылнымутын пионерже да
классикше манын пагален
лўмденыт.

**Сергей Григорьевич
Чавайн** 1988 ий 6
октябрьште Морко
районысо Изи Коракас ялеш
шочын.

Писатель йорло
кресаньык ешеш шочын-
кушкын. Ачажым
шарнен, чавайн тыге
возен: «Ачий ўмыржӧ
мучко пашам ыштен.
Садыгак нужна гыч
лектын кертын огыл».
Тыге неле лийын гынат,
Чавайнын ачаже
эргыжым туныкташак
шонен пыштен.

Ачаже – Григорий Михайлов
Аваже – Татьяна
Анисимовна

Ондак С. Чавайн шке шочмо ялысе церковно-приходской школышто тунемын, школым чыла сай отметка дене тунем пытарен.

1904 ийыште, Унчо кок классан школым тунемын пытарымеке, С. Чавайн Озан оласе туныктышо-влакым ямдылыше семинарийыш пура.

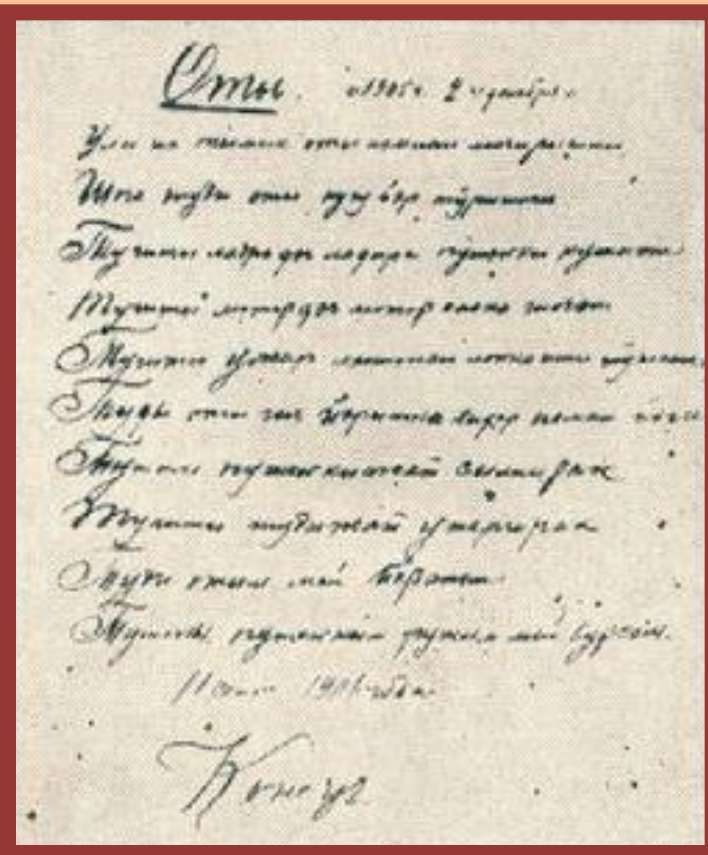
Тушто руш классик-влакын творчествышт дене
лишкырак палыме лиеш, руш поэт-влакын
возымыштым марлаш кусараш тўнгалеш.
Варажым шке гычат возаш кумыланеш.

ОТО

ИК ТЫМЫК ОТО УЛО МЕМНАН ЭЛЫШТЕ,
ШОГА ТУДО ОТО КУГУ ЕР СЕРЫШТЕ.
ТУШТО ЛАДРА ДЕЧ ЛАДРА ПУШЕНГЕ КУШКЕШ,
ТУШТО МОТОР ДЕЧ МОТОР САСКА ШОЧЕШ,
ТУШТО, УЖАР ЛЫШТАШ ЛОНГАШТЕ, ШУШПЫК МУРА,
ТУДО ОТО ГЫЧ ЕРЫШКЕ ЯНДАР ПАМАШ ЙОГА,
ТУШТО ШУДЫЖАТ УЖАРГЫРАК,
ТУШТО ПЕЛЕДЫШАТ СЫЛНЫРАК,
ТУДО ОТЫМ МЫЙ ЙОРАТЕМ,
ТУШТО ПУШЕНГЕ РУЫШЫМ МЫЙ ВУРСЕМ.

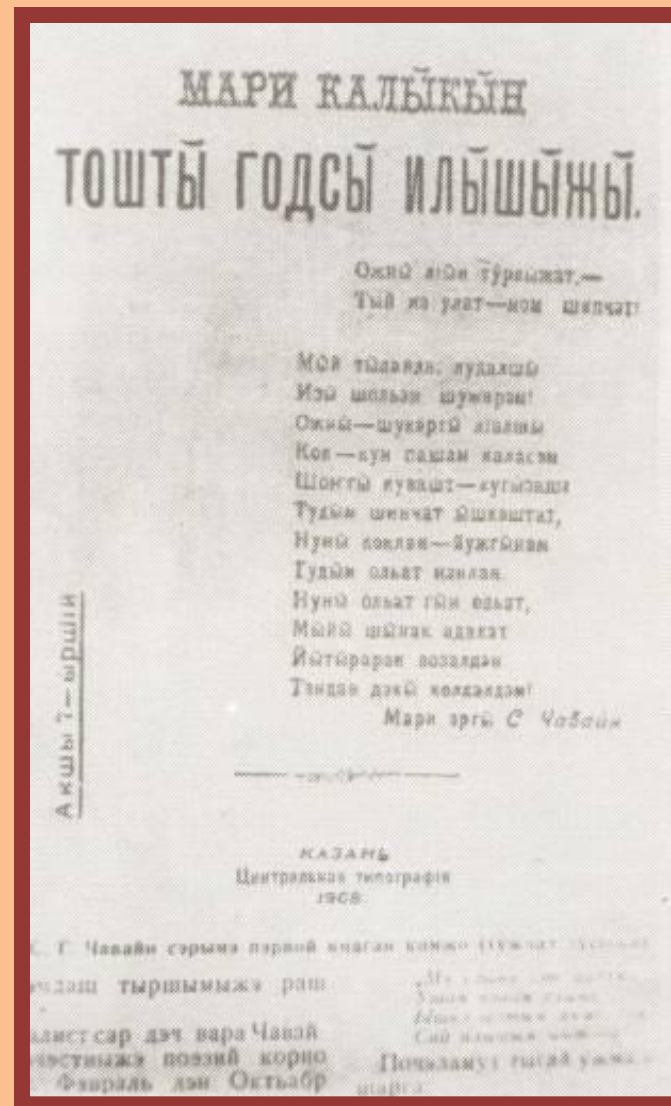
РОЩА

ЕСТЬ В НАШЕМ КРАЕ РОЩА ТИХАЯ ОДНА,
НА БЕРЕГУ БОЛЬШОГО ОЗЕРА ОНА,
ДЕРЕВЬЯ ТАМ РАСКИДИСТЕЙ РАСКИДИСТЫХ РАСТУТ,
ЦВЕТЫ ПРЕКРАСНЕЕ ПРЕКРАСНЕЙШИХ ЦВЕТУТ,
В ГУСТОЙ ЛИСТВЕ ТАМ РАСПЕВАЮТ СОЛОВЬИ,
ТАМ К ОЗЕРУ, ЖУРЧА, РУЧЕЙ СТРЕМИТ СТРУИ,
ТАМ И ТРАВА ЛЮБОЙ ТРАВЫ СВЕЖЕЙ,
ТАМ И ЦВЕТЫ ЛЮБЫХ ЦВЕТОВ НЕЖНЕЙ,
ИМ ОТДАНА ЛЮБОВЬ МОЯ,
ТОГО, КТО РОЩУ РУБИТ, ПРОКЛИНАЮ Я.

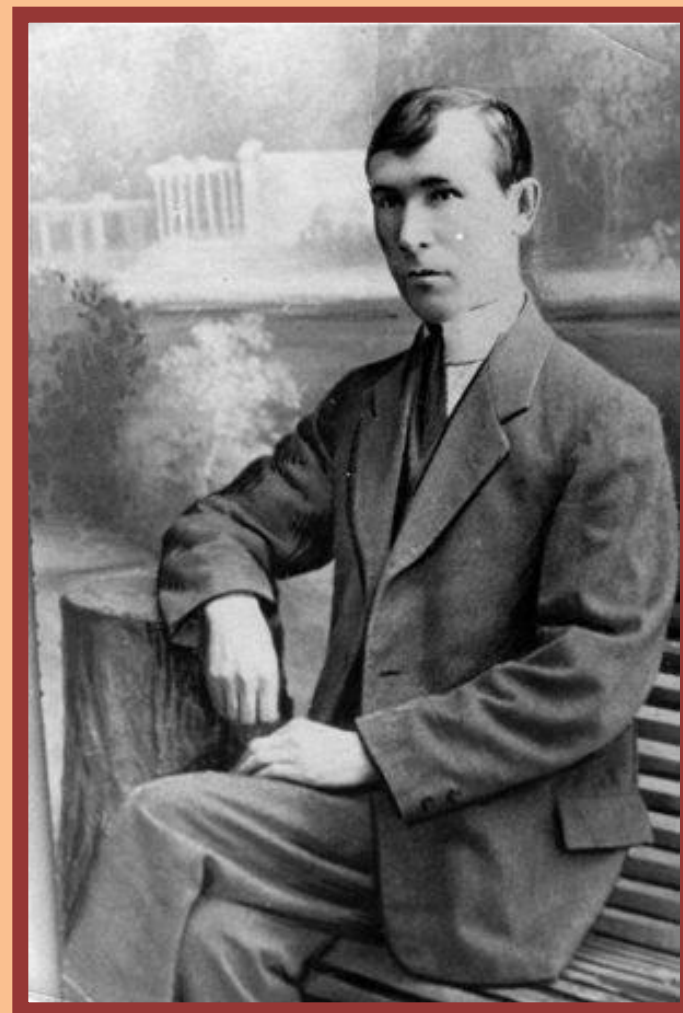

1905 ий декабрь тылзыште "Ото" почеламутым воз
Ото - тиде икымше возымо марий почеламут. Туды
варажым шуко йылмышке кусарыме.

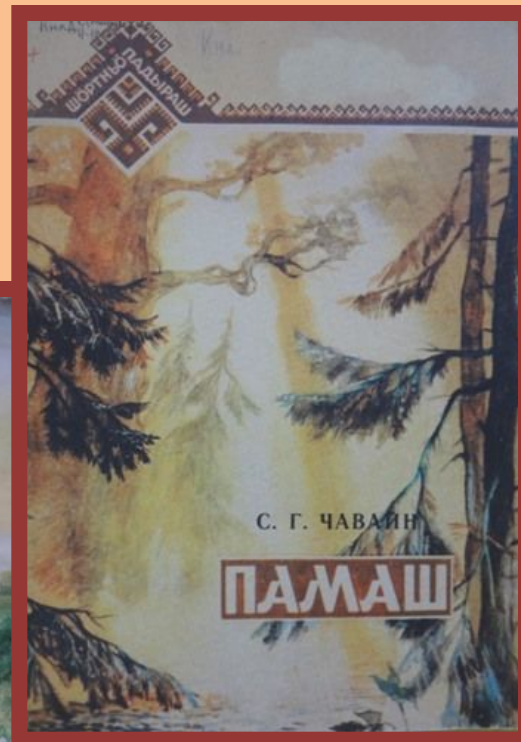
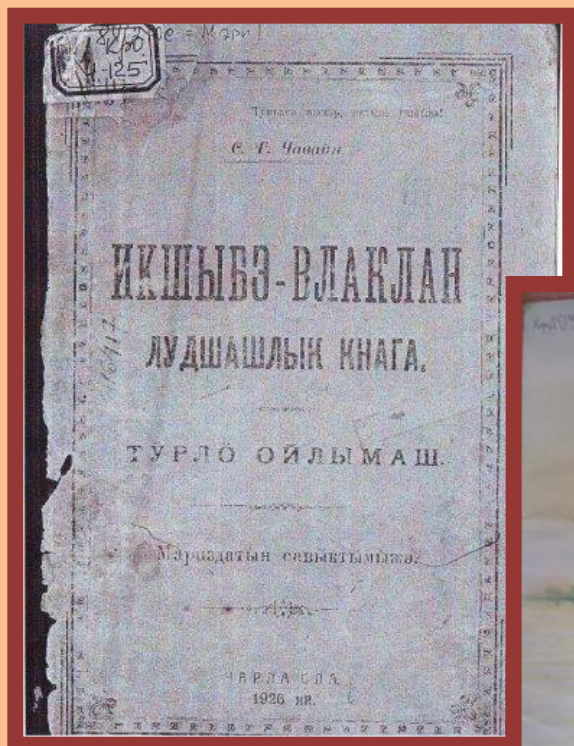
1908 ийыште Чавайн «Марий калыкын тошто годсо илышыже» лўман икымше почеламут сборникым савыктен луктеш. Тыге возымо почеламут, ойлымашыже-влакым «Марла календарьеш», «Йошкар кече» газетеш, «У вий» журналеш савыктен шога.

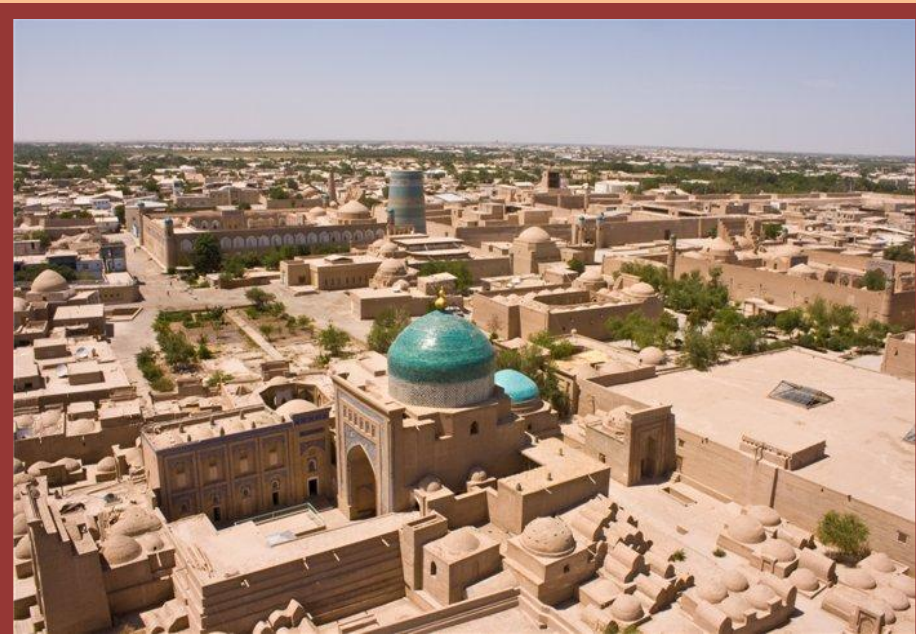

Семинарийым
пытарымеке, 1908-1915
ийлаште Чавайн Сотнур
волостьыш пурышо
Пөтъял, Руш-Шайра
ялласе школлаште да
Сотнур кок-классан
школышто туныктен. яра
жапшым творчествылан
ойыра.

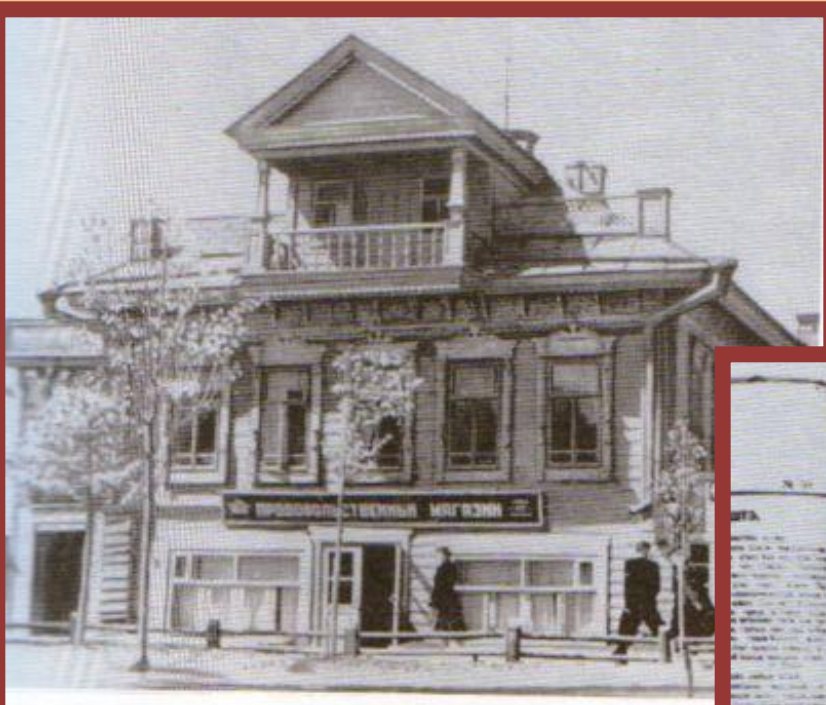

1917 ий марте тудо 30 утла почеламутым,
"Вувер" поэме-йомакым серен.

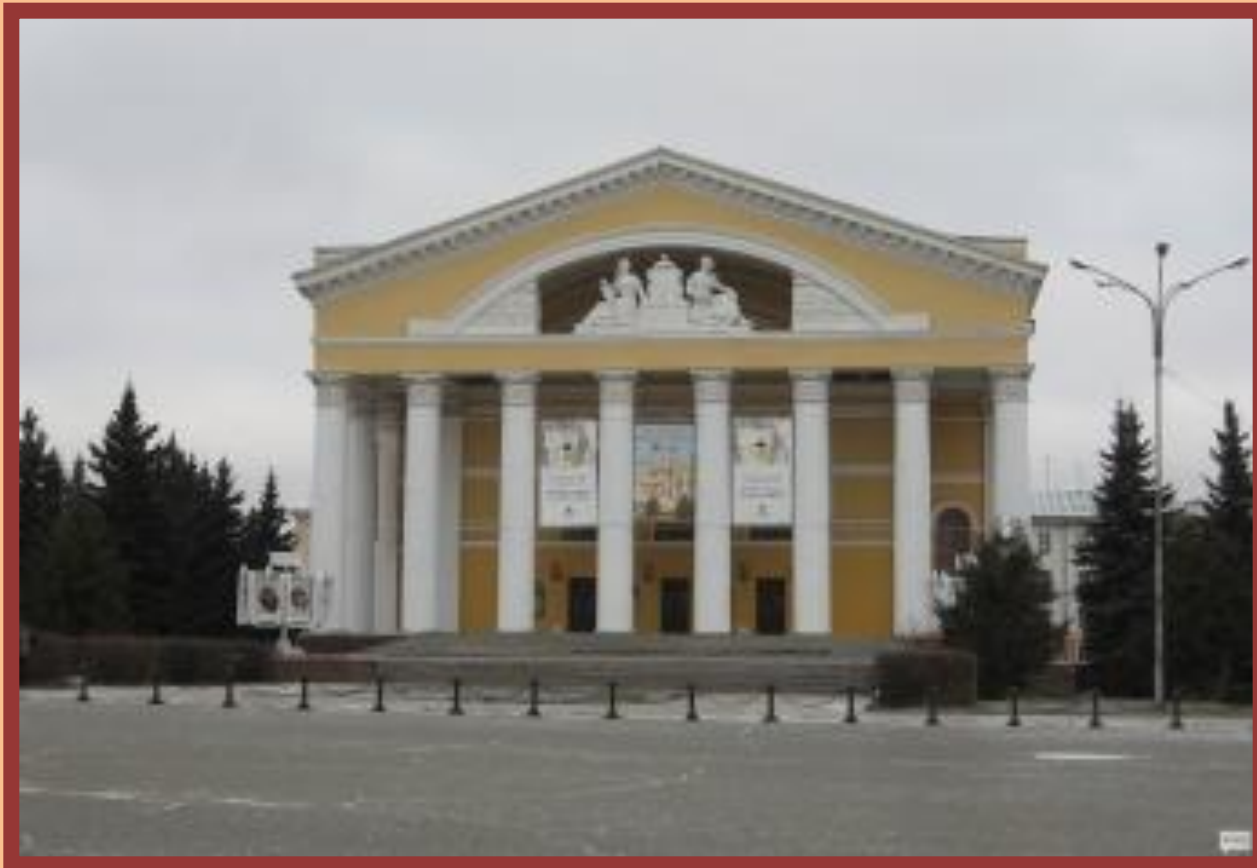
1915 ийыште С. Чавайн Казахстаныш илаш
кусна, Аральск күртньыгорно школышто
туныкта.

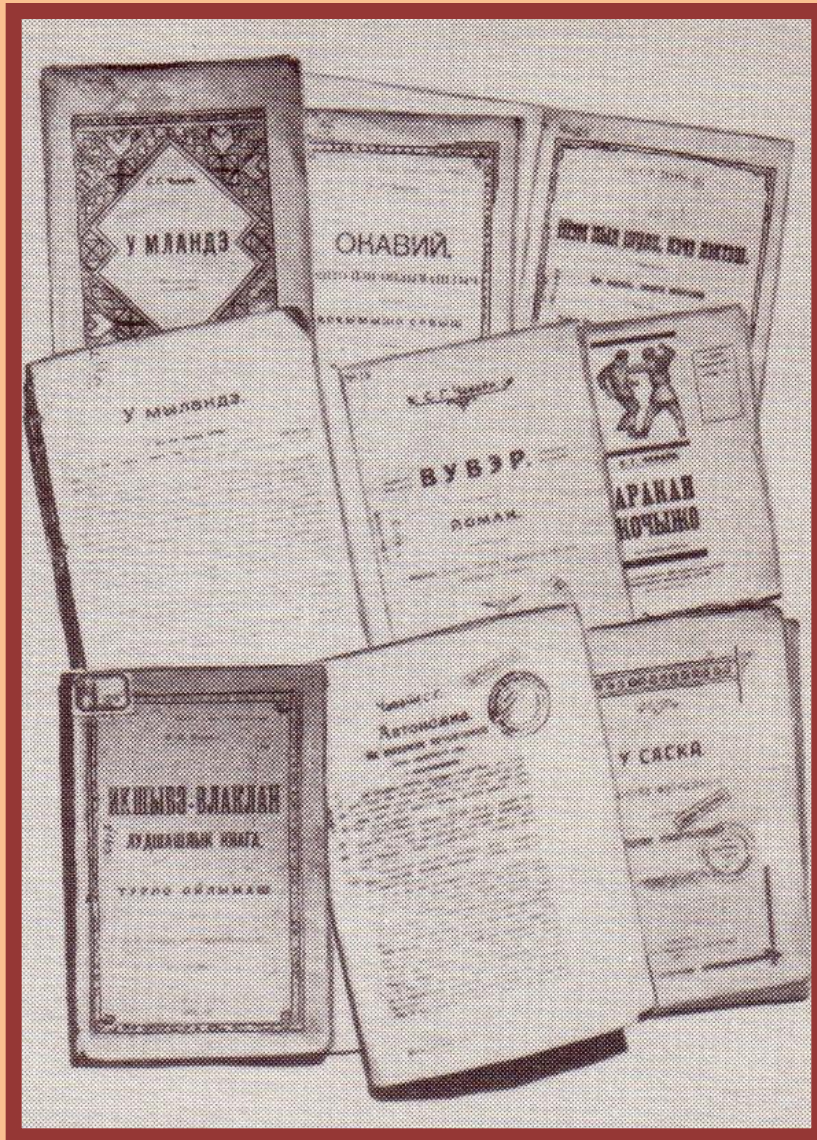
1919 ийыште - шочмо кундемшыкыже пörтылеш,
"Йошкар кече" газетыште пашам ышта.

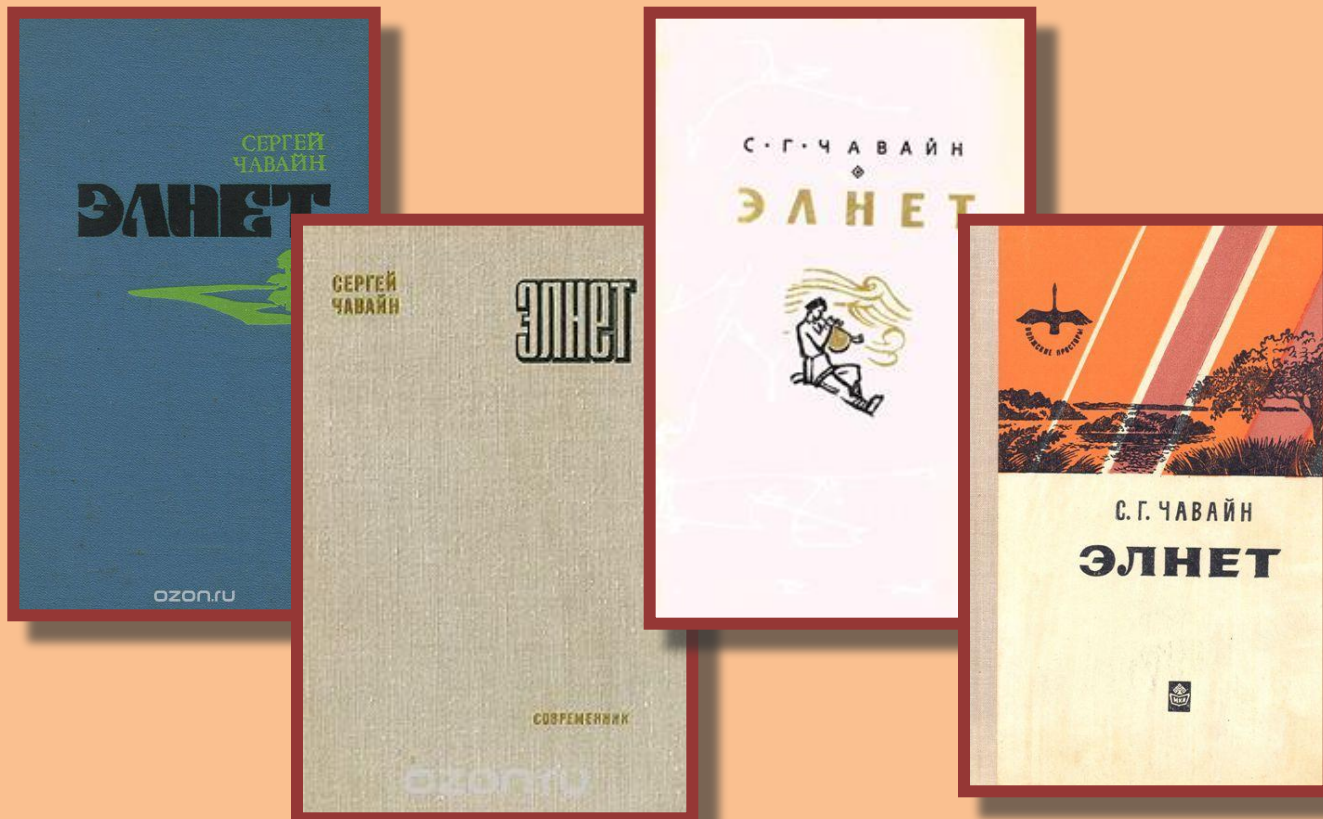
1920 ийлаште тудо журналист, редактор семын шуко пашам ышта. 30-шо ийлаште С. Чавайншке творчествыштыже ончыко у ошкылым ышта да возымо пашаже виянеш.

Колымшо ийлаште С. Г. Чавайн драматург
семянат пашам ышта. Тудын сылнымутыштыжо
посна верым «Мүкш отар» драма налеш. Тиде
пьесым тачат калыкна театрын сценыштыже
йöратен онча.

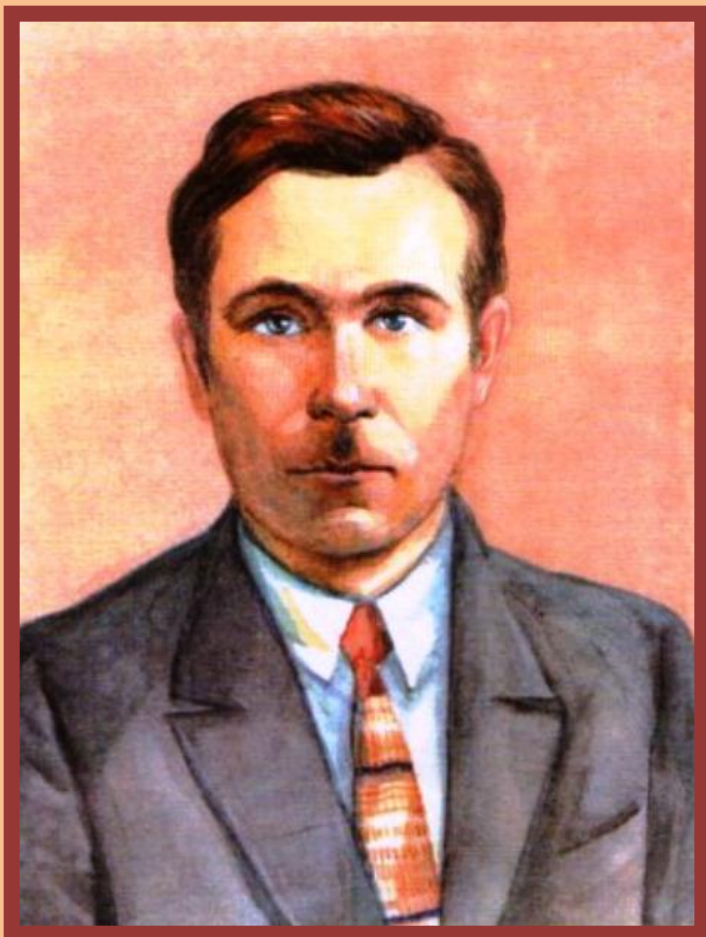
1934 ийыште
С. Г. Чавайн марий
писатель-влак кокла
гыч СССР Писатель
ушемыш первый
пурен.

С. Чавайнын писатель семын шуаралт толмыжо «Элнет» роман гоч раш коеш. Роман руш, финн йылме денат савыкталтын. Калык поэт Семен Николаев ден композитор Иван Молотов «Элнет» оперым шочыктеныт.

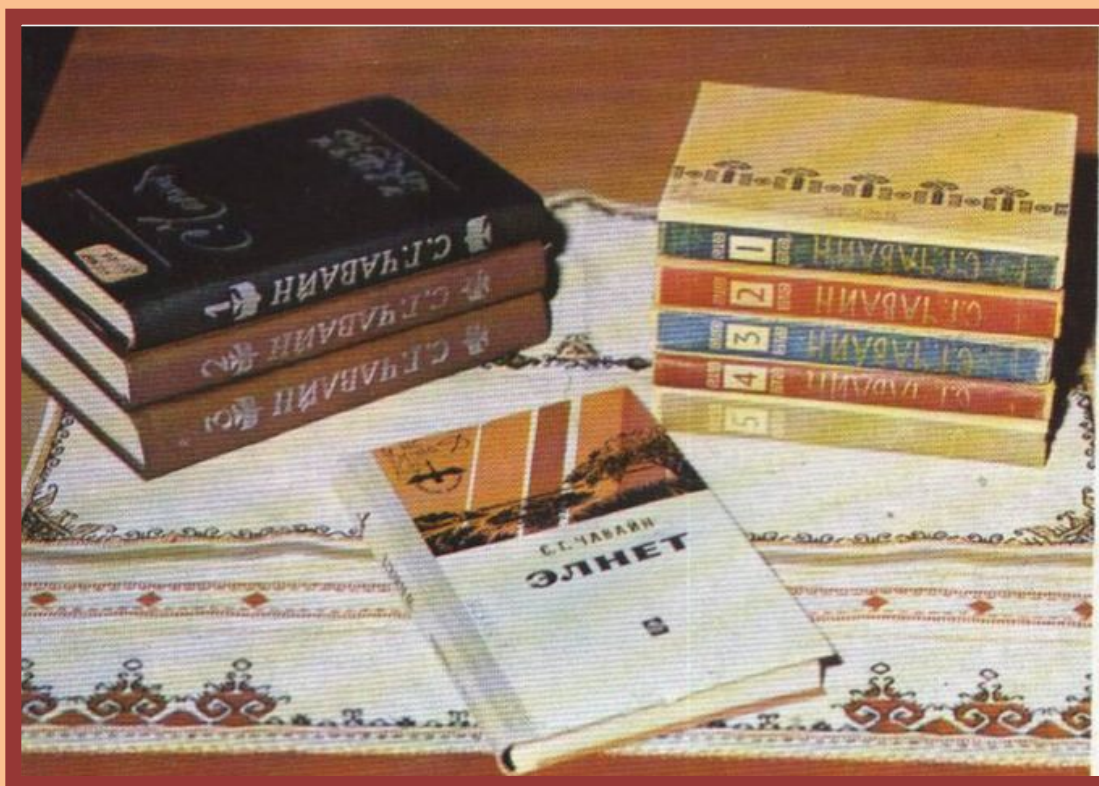
Сергей Чавайнын пытартыш кугу произведнийже «Акпатыр» драме лийын. Тиде драмым тудо 1935 ийышште возен. Драма почеш Г. Матюковский, И. Осмин, М. Якимов икымше марий оперылан либретым возеныт. Эрик Сапаев кумылым савырыше сем дене моштен тўзатен.

Одарланен кушшо
пушенге гай мутсаска
корныжо 1937 ийыште
лугыч лийын. 1937 ийын
11 ноябрьыште
Чавайным репрессий
почеш лӱен пуштыныт.

С. Г. Чавайн йоча-влаклат ятыр возен. Нунын
коклаште почеламут, ойлымаш, мыскара
орланге улыт. Марий книга савыктыш шуко гана
посна сборник дене савыктен луктын.

С. Чавайн 100 утла почеламутым, 20 утла ойлымашым, 18 пьесым, «Элнет» лўман романым серен. Чылаже 250 наре произведенийым савыктен.

Калык шочшыжым йөрата, тудын лүмжым
школ ден колхозлан, урем ден бульварлан
пуа. Тудын лүмеш возалтыт пьеса, повесть,
почеламут-влак

Марий калык шке мутмастаржым акла, тудын
деч тунемеш. Писательын шочмо ялжылан
Чавайнур лумым пуымо.

Морко районусо Чавайнур ялыште
С. Чавайн лүмеш тоштерым почмо. Тоштер
пөртеш шарнымаш онам пижыктыме.

Йошкар-Олан ик эн мотор уремжым Чавайн
бульвар сӧрастарара.

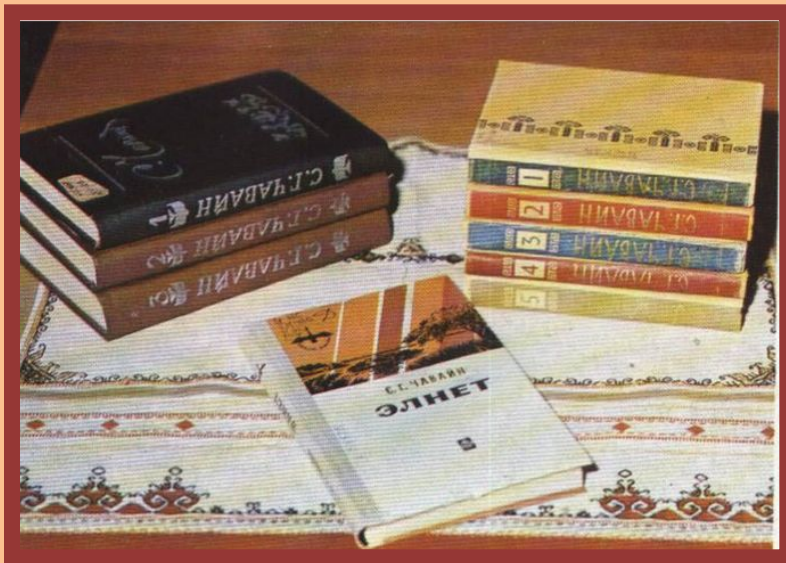
1978 ийыште С. Чавайнын шочмыжлан 90 ий
темме вашеш Йошкар-Олаште памятникым
почмо.

1982 ий гыч С. Чавайнын лүмжым Йошкар-Оласе
калыккле книгагудо нумалеш.

Книгагудо пелен бьюстым шогалтыме. (1989 ий)

2013 ий Марий Элыште Чавайн идалык
семын палемдалтын.

1978 ий гыч кажне ийын Чавайнурышто
«Чавайн лудмаш» эртаралтеш.

***Нолталын калык чоным тыйын
муру,***

Ужеш умбаке эрыкан оет.

***Тек чонешталыт курым почеш
курым,***

Но тый эре илет, кугу поэт.

М. Казаков